

Przeglądy i komentarze

GOSPODARKA NRD w ROKU 1971 I PLAN GOSPODARCZY NA LATA 1971-1975

Komunikat Państwowego Centralnego Zarządu Statystyki o wykonaniu narodowego planu gospodarczego na r. 1971¹ stwierdza, że osiągnięte w tym roku rezultaty gospodarowania można uważać za korzystne. Zadania planu, jeżeli chodzi o podstawowe jego wskaźniki, zostały wykonane — jak mówi komunikat — mimo już trzeciego z kolei roku nieurodzaju, wywołanego warunkami atmosferycznymi, oraz mimo pewnych dysproporcji w rozwoju gospodarki (o czym niżej), które prowadziły do niepożądanych napięć. Usunięcia tych dysproporcji natury strukturalnej można się spodziewać nie prędzej niż w ciągu najbliższych kilku lat, a zmierzające w tym kierunku starania czynników gospodarczych wyrażały się w omawianym roku gospodarczym między innymi w preferowaniu rozwoju gospodarki energetycznej i przemysłów kooperacyjnych.

Przystępując do omawiania wykonania planu gospodarczego na 1971 r. zaznaczyć musimy, że ocena wyników gospodarki na podstawie wspomnianego komunikatu jest o tyle niepewna, że plan został w ciągu roku 1971 skorygowany, jednak zmiany zadań nie zostały opublikowane.

Z ogólnego przeglądu wskaźników (zob. tabela 1) widać, że konsolidacja gospodarki NRD była trudniejsza niż zakładano to w 1970 r. Tempo wzrostu gospodarczego zmniejszyło się nieco silniej niż planowano. I tak dochód narodowy wytworzony wzrósł w r. 1971 o 4,5% przy zaplanowanym wzroście 4,9%, podczas gdy w r. 1970 wzrost wyniósł 5,2% przy planie 6,3%. Wskaźnik przemysłowej produkcji towarowej 5,5% osiągnął prawie wielkość planowaną (5,6%), był jednak znacznie niższy od ubiegłorocznego (6,4%). M. in. nie osiągnęły również wielkości planowanych wskaźniki wydajności pracy w przemyśle i handlu zagranicznego, natomiast stosunkowo silny impuls wzrostowy wykazało budownictwo, gdzie wskaźnik faktycznego wzrostu (5,7%) znacznie przekroczył zarówno plan (4,1%), jak i rezultaty ubiegłoroczne (4,0%).

Rozwój poszczególnych działów gospodarki przedstawiał się w szczegółach następująco:

Przemysł. Plan produkcji towarowej — jak podaje komunikat — został ogólnie przekroczony o 1,6% (chodzi tu najwidoczniej o plan skorygowany) a ogólny wzrost produkcji towarowej wyniósł 5,5%. Charakterystyczne jest przy tym, że względu na tendencję do zmian strukturalnych, że przyrost produkcji w zakładach produkcji finalnej wyniósł 5,6%, podczas gdy w zakładach produkcji kooperacyjnej aż 6,8%.

Wyniki produkcyjne ważniejszych gałęzi przemysłu podane zostały w tabeli 2.

Zgodnie z postanowieniami Rady Ministrów szczególnie duży nacisk położono na produkcję dóbr konsumpcyjnych służących zaopatrzeniu ludności. W tabeli 3 przedstawiono przykładowo wskaźniki wzrostu produkcji niektórych z tych artykułów.

¹ Mitteilung der Statistischen Zentralverwaltung für Statistik. „Die Wirtschaft“ nr 3/1972.

TABELA 1

Wskaźniki wzrostu gospodarczego. Wzrost procentowy w stosunku do roku poprzedniego

	Plan		Faktyczny wzrost	
	1971	1972	1970	1971
Dochód narodowy wytworzony	4,9	4,6	5,2	4,5
Przemysłowa produkcja towarowa	5,6	5,5	6,4	5,5
Wydajność pracy w przemyśle	5,4	5,0	5,0	4,5
Budownictwo i montaż	4,1	3,5	4,0	5,7
Produkcja materiałów budowlanych	—	—	10,0	6,0
Wydajność pracy w budownictwie	—	—	—	5,2
Produkcja rolna i środków żywności	3,2	4,8	—	—
Przetwory zwierzęce	—	—	—	2,4
Inwestycje	-1,5	2,0	7,0	0,0
Handel zagraniczny — obroty	8,0	12,5	13,0	6,0
Eksport	16,0	—	10,0	10,8*
Import	0,0	—	15,0	2,3*
Handel detaliczny — obroty	2,4	—	4,2	3,9
Dochody ludności netto	—	—	3,3	3,7

* wyliczenie według „Monthly Bulletin of Statistics U.N.” nr 6/72.

TABELA 2

Procentowe wskaźniki wzrostu produkcji w 1971 r. w stosunku do roku poprzedniego

Przemysł centralnie zarządzany	Procentowy wzrost w stosunku do roku poprzedniego	
	1971	1970
Węgiel i energetyka	3,0	—
Górnictwo rud, metalurgia i potas	7,0	6,2
Przemysł chemiczny	5,6	8,3
Elektrotechnika i elektronika	8,4	11,0
Budowa ciężkich maszyn i urządzeń	5,0	5,0
Budowa maszyn produkcyjnych i pojazdów	6,7	6,7
Przemysł lekki	5,3	5,6
Przemysł terenowy i spożywczy	5,6	6,6

Szybszy wzrost produkcji wyrobów służących dalszej produkcji — o czym już wspomniano wyżej — miał być jednym z elementów złagodzenia dysproporcji w gospodarce NRD, służąc stabilizacji stosunków kooperacyjnych². Forsowano zatem przede wszystkim produkcję wyrobów zestawionych w tabeli 4, nie we wszystkich jednak przypadkach z pełnym powodzeniem. Produkcja szeregu artykułów nie osiągnęła planowanych rozmiarów (patrz tabela 4) działając hamująco na procesy łagodzenia napięć.

Komunikat stwierdza dalej racjonalniejsze kształtowanie się zapasów i zróżniczo-

² K. D. Seipert, *Solide Entwicklung der Volkswirtschaft im Jahre 1971*. „Die Wirtschaft”, nr 3/1972.

TABELA 3

Produkcja artykułów konsumpcyjnych

Nazwa artykułu	Wzrost produkcji w stos. do 1970 r. w %	Procent wykonania planu prod.
Odbiorniki telewizyjne	9,1	105,3
Odbiorniki radiowe	20,6	99,6
Lodówki domowe	8,5	99,4
Motorowery do 50 cm ³	9,3	100,4
Samochody osobowe	6,0	101,0
Trykotaż	6,0	100,2
Dywany i chodniki	9,8	101,1

TABELA 4

Produkcja wyrobów kooperacyjnych

Nazwa artykułu	Wzrost produkcji w stosunku do r. 1970 w %	Wykonanie planu produkcji w %
Blachy cienkie	19,3	101,5
Blachy grube	10,3	103,8
Pompy	10,8	97,9
Sprzęt hydrauliczny	12,2	100,9
Silniki prądu przemiennego	14,7	98,7
Elementy półprzewodnikowe	18,8	94,5
Jedwab poliamidowy	18,2	99,2
Urządzenia rozdzielcze wysokiego napięcia	12,9	98,6

wany rozwój jakości wyrobów. Postępy w tym względzie uzyskano w niektórych gałęziach przemysłu metalowego. Produkcja energii elektrycznej, mimo pewnego wzrostu ilościowego i postępów w racjonalizacji jej używania w dalszym ciągu nie zaspokaja popytu. Deficyt energii, zwłaszcza w okresach szczytów, jest poważny. Stopień wykorzystywania maszyn i urządzeń nie uległ w stosunku do roku poprzedniego żadnej godnej uwagi zmianie.

Wzrost wydajności pracy w przemyśle (4,5) ukształtował się dosyć znacznie poniżej założeń planu (5,4), co zdaje się wynikać z dysproporcji w rozwoju gospodarki.

Budownictwo rozwijało się stosunkowo bardzo korzystnie. Osiągnięto wzrost produkcji o 5,7%, przekraczając plan o 2,1%, do czego niemało przyczyniła się większa koncentracja i aktywność w prowadzeniu robót budowlanych, jak też znacznie większa stabilność w zaopatrzeniu materiałowym. Postępy w budownictwie mieszkaniowym wyrażają się oddaniem do użytku 87,5 tys. mieszkań, w czym 65 tys. mieszkań nowych, 11,1 mieszkań uzyskanych przez przebudowę i rozbudowę, a dalszych 11,4 tys. zmodernizowanych. Jak dalece rok ten był korzystny dla budownictwa świadczy fakt, że w końcu grudnia znajdowało się w budowie 35 tys. mieszkań na poczet planu 1972. Wydajność pracy w budownictwie wzrosła o 5,2%, co przypisać należy w pewnej mierze postępowi w mechanizacji prac.

Inwestycje. W gospodarce społecznej zainwestowano w 1970 r. 32,6 mld

marek, w 1971 r. 32,8 mld marek; są to kwoty niemal identyczne, mimo że plan na r. 1971 przewidywał spadek inwestycji o 1,5%. W przemyśle kierowanym centralnie wzrost inwestycji wyniósł 4%, przy czym szczególnie duży nacisk położono na energetykę, chemię i przemysły produkcji kooperacyjnej. I tak w gospodarce energetycznej inwestycje wzrosły o 21%, w chemii o 6,6%, w odlewniach żelaza o 40%. Nie wszystkie zaplanowane zamierzenia inwestycyjne zostały wykonane, m. in. również w energetyce i chemii, wskutek braku odpowiedniej zdolności produkcyjnej w niektórych ważnych przemysłach kooperacyjnych i braku odpowiedniego przygotowania inwestycji. Oddano do trwałej eksploatacji szereg zakładów (energetycznych, chemicznych i innych), których produkcja przyczyni się do złączenia istniejących w gospodarce napięć.

Rolnictwo i gospodarka żywnościowa. W produkcji roślinnej wystąpiły pewne niedobory spowodowane niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. Natomiast w produkcji zwierzęcej, mimo „niezwykle napiętej sytuacji paszowej” (tak mówi komunikat), udało się powiększyć stan pogłowia zwierząt zgodnie z planem. Stan bydła zwiększył się o 2% a trzody chlewnej o 3,2%. Również wyniki produkcji zwierzęcej były korzystne (tabela 5).

TABELA 5

Produkcja zwierzęca 1971

	% wykonania planu rocznego	Produkcja w 1971 r. w stos. do 1970 w %
Zwierzęta rzeźne	100,0	103,2
w tym drób	118,3	122,9
Mleko	99,7	101,3
Jaja	106,7	103,5

Komunikat podkreśla powiększające się nasycenie gospodarstw rolnych maszynami i rosnące zużycie nawozów mineralnych, w czym widzi drogę do industrializacji rolnictwa.

Handel zagraniczny. Stosunki handlowe z zagranicą rozwijały się mniej dynamicznie niż w dwu latach poprzednich. Obroty wzrosły w 1971 r. o 6,0%, przy planowanym wskaźniku wzrostu 8,0%, podczas gdy w latach 1969 i 1970 przyrost obrotów wynosił corocznie 13%. Eksport i import nie rozwijały się równomiernie. Eksport wzrósł o 10,8%, przy planowanym 16%, a import o 2,3%, przy planowanym 0,0%. Około dwóch trzecich obrotów handlu zagranicznego przypada na kraje RWPG (wzrost wyniósł tu 6%), a w ramach RWPG największym partnerem NRD jest Związek Radziecki. Związek Radziecki pokrywa w znacznej mierze zapotrzebowanie NRD na ważne dla gospodarki surowce i wyroby. Z ZSRR pochodzi 91% importu bawełny, 88% ropy naftowej, 58% aluminium, 43% tarcicy, 43% miedzi, 39% wyrobów ze stali walcowanej, 33% surówki żelaznej, 30% papieru gazetowego. Poza tym ze Związku Radzieckiego importuje się m. in. poważne ilości urządzeń produkcyjnych, wyposażenia elektrowni, lokomotywy dieslowskie, ciężkie samochody ciężarowe, łożyska toczne, sprzęt elektroniczny itp. Importuje się także artykuły konsumpcyjne, jak tranzystorowe odbiorniki radiowe, zegarki i samochody osobowe.

Eksport do ZSRR wzrósł w roku sprawozdawczym o 11%, przy czym wzrost dotyczył przede wszystkim nowoczesnych maszyn, artykułów elektrotechnicznych i elektronicznych itp.

W handlu zagranicznym zwraca ponadto uwagę dość znaczny wzrost obrotów handlowych a zwłaszcza eksportu z NRF. Przy przeciętnym wskaźniku wzrostu całego obrotu wynoszącym 6,0%, obroty z NRF wzrosły o 9,2%, eksport o 16,1% (ogólny wskaźnik — 10,8%) a import o 3,4% (ogólny wskaźnik — 2,3%)³. W całości handlu zagranicznego handel z NRF nie ma jednak zbyt wielkiego znaczenia, gdyż udział jego waha się około 10%.

Rozwój materialnego i kulturalnego poziomu życia ludności. Dochody ludności netto zwiększyły się w 1971 r. o 2,9 mld marek, tj. o 3,7%. Wzrost ten pochodzi z wyższych dochodów pracowniczych zależnych od wyników pracy, z podwyżki minimalnej płacy z 300 na 350 marek, z podwyżek płac dla pewnych grup pracowników i wzrostu świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych. Ponadto, stopę życia ludności zwiększały świadczenia, dotacje i subwencje państwa łącznej wartości 26 mld marek, mające na celu utrzymanie niskich cen konsumpcyjnych, służące finansowaniu szkolnictwa, kultury, sportu, wypoczynku, ubezpieczeń społecznych i gospodarki mieszkaniowej.

Obroty handlu detalicznego wzrosły o 3,9%, przy czym wzrost sprzedaży środków żywności wyniósł 3% a artykułów przemysłowych — 5%. O poprawie materialnego poziomu życia ludności świadczy wzrost wyposażenia gospodarstw domowych w dobra techniczne trwałego użytku. Na 100 gospodarstw domowych było:

telewizorów	69	”	”	71	”	”
łódek	56	”	”	62	”	”
pralek	54	”	”	58	”	”
samochodów						
osobowych	16	”	”	17	”	”

W zakresie opieki społecznej zwiększono ilość żłobków i przedszkoli w takich rozmiarach, że na koniec roku 1971 ilość miejsc w żłobkach zwiększyła się do 28 a w przedszkolach do 73 na 1000 dzieci w danej grupie wieku. Polepszyła się opieka zdrowotna nad ludnością, skoncentrowana na profilaktyce i zwalczaniu tak szeroko rozpowszechnionych chorób, jak choroby serca i narządów krążenia, rak, cukrzyca itd. Śmiertelność noworodków osiągnęła (wskaźnik 17,8 na 1000 żywo urodzonych) swój najniższy stan. Liczba lekarzy i dentystów powiększała się nadal. Obecnie na 10 tys. mieszkańców NRD przypada 16,4 lekarzy oraz 4,5 dentystów. Można więc uważać, że sytuacja materialna i socjalna ludności NRD stale się polepsza.

Gospodarka NRD od kilku lat rozwijała się w sposób niezbyt zrównoważony — brak było koniecznej koordynacji pracy między poszczególnymi działami i branżami. Ta dysproporcjonalność była zamierzona i stanowiła jeden z zasadniczych elementów koncepcji ewolucji gospodarczej NRD. Ogólnie rzecz biorąc, polegała ona na założeniu, że pewnym przedsiębiorstwom czy branżom mającym dobre widoki na przyszłość należy dać wszelkie warunki szybkiego rozwoju do poziomu światowego. Stałyby się one wzorcami, które ciągnęłyby za sobą pozostałe przedsiębiorstwa, gałęzie i branże. Eksperyment nie udał się i pozostawił po sobie znaczne dysproporcje wynikające z dwutorowości rozwoju gospodarczego w ostatnich latach. Przedsiębiorstwa, względnie branże uprzywilejowane jako „prowadzące” zmodernizowały się do dobrego poziomu światowego a na uboczu toczących się wielkich procesów rewolucji technicznej pozostała olbrzymia reszta małych, przestarzałych zakładów. W tym

³ Wyliczono na podstawie danych z „Wirtschaft und Statistik”, Statistisches Bundesamt, nr 4/1972, s. 119.

tkwią istotne przyczyny trudności gospodarczych NRD, które usiłuje wyrównać nowa wersja planu pięcioletniego 1971 - 1975 z grudnia 1971 r.⁴ Honecker, komentując na posiedzeniu KZ SED rezultaty osiągnięte przez gospodarkę NRD powiedział: „produkcja zyskuje krok za krokiem na ciągłości i stałości. Wprawdzie nie mogliśmy jeszcze w pełni przewyciężyć dysproporcji istniejących w naszej gospodarce, jednakże dzięki świadomej swego celu pracy potrafiliśmy zmniejszyć je w wielu dziedzinach w sposób odczuwalny”⁵.

Zmodyfikowany plan gospodarczy na pięcioletkę 1971 - 1975 (uchwalony w grudniu 1971) zakłada pewną progresję w czasowym podziale zadań na okres pięciu lat. Pierwsza dwuletnia faza ma służyć konsolidacji a druga, trzyletnia, rozwojowi gospodarki.

TABELA 5

Podstawowe wskaźniki planu 1971 - 1975

	Wzrost w procentach w stosunku do r. 1970				
	1971	1972	1973	1974	1975
Dochód narodowy wytworzony	4,5	9,3	14,6	20,4	27,0
Towarowa produkcja przemysł.	5,4	11,2	18,3	26,1	34,0
Wydajność pracy w przemyśle	4,5	9,8	17,4	25,7	35,0
Konsumpcja	4,6	9,3	13,7	18,3	23,0

Ponadto w okresie pięcioletnim wzrosnąć ma:

- produkcja rolna o 12,5% w stosunku do poprzedniej pięcioletki;
- inwestycje o 29% w stosunku do poprzedniej pięcioletki;
- produkcja budowlana i montażowa o 27% w stosunku do r. 1970;
- podaż towarów na zaopatrzenie ludności o 22% w stosunku do r. 1970 (przeciętnie 4,1% rocznie);
- dochody netto ludności o 21,5% w stosunku do r. 1970 (przeciętnie 4% rocznie);
- dochody z pracy robotników i pracowników umysłowych o 23,5% w stosunku do r. 1970 (przeciętnie 4,3% rocznie);
- świadczenia i dotacje państwowe z funduszy społecznych dla ludności o 35% w stosunku do r. 1970 (przeciętnie 6,2% rocznie).

W pierwszych dwóch latach tempo wzrostu gospodarki jest, według planu, słabsze niż w trzech dalszych latach pięcioletki 1971 - 1975. Wyraźnie widać to z planu wzrostu dochodu narodowego. Na r. 1970 planowano pierwotnie wzrost 6,3%, faktyczny wzrost wyniósł 5,2%; na następny rok zaplanowano pierwotnie wzrost 4,9%, po czym w grudniu 1971 wskaźnik planowany skorygowano do 4,5% zgodnie ze stanem faktycznym. Na r. 1972 zaplanowano wzrost 4,6%, tj. niemal na poziomie poprzedniego roku. Dopiero od r. 1973 zaczyna się planowane tempo wzrostu przyspieszać. I tak, wskaźnik wzrostu wyniósł ma w 1973 r. — 4,8%, w 1974 — 5,1%, w 1975 r. — 5,5%. Zredukowano również *ex post* plan produkcji z 5,6% na 5,4% i plan wydajności pracy z 5,4% na 4,5%.

Wskaźnik konsumpcji w pierwszych dwóch latach jest niemal równy wskaźni-

⁴ Ustęp ten opracowano na podstawie artykułu J. Kleera: *Barьеры do pokonania*, „Zycie Gospodarcze”, nr 10/1972.

⁵ „Neues Deutschland” z 28 IV 1972.

kowi dochodu narodowego, a w inwestycjach w tym okresie przewiduje się stag-nację.

W następnym okresie trzyletnim proporcje ustalone w planie wyraźnie się zmieniają. Wskaźnik wydajności pracy ma w 1975 r. wzrosnąć o 7,4%, podczas gdy w 1971 r., pierwszym roku pięciolatki, wzrósł tylko 4,5%. Konsumpcja coraz bardziej nie nadąża za wzrostem dochodu narodowego. Podczas gdy w pierwszej fazie dochód narodowy i konsumpcja mają rosnąć równomiernie (o 9,3%), w drugiej fazie wskaźnik wzrostu dochodu narodowego wynieść ma 16,2% a konsumpcji 12,5%, co znaczy, że konsumpcja ma być ograniczona na rzecz inwestycji. Inwestycje w latach 1971-1975 mają wzrosnąć o 29%. Z porównania tego wskaźnika z planami rocznymi za lata 1971-1972 wynika, że w drugiej fazie inwestycje będą wzrastały szybko (około 6% rocznie), szybciej niż dochód narodowy.

Konfrontacja wskaźników obecnego planu z rezultatami poprzedniej pięciolatki 1966-1970 wskazuje na niewątpliwy zamiar władz planistycznych przyhamowania tempa wzrostu gospodarki (tabela 6). Potwierdził to Honecker mówiąc że stosunek zadań planu 1971-1975 do realnych sił gospodarczych NRD jest lepszy niż kiedykolwiek w przeszłości.

TABELA 6

Wskaźniki wzrostu faktycznego w latach 1966-1970 i planowanego w latach 1971-1975 w %

	Wskaźniki faktycznego wzrostu w okresie 1966-1970	Wskaźnik wzrostu według planu 1971-1975
Dochód narodowy wytworzony	29	27
Towarowa produkcja przemysłowa	37	34
Budownictwo i montaż	48	27
Inwestycje	59	29
Wydajność pracy w przemyśle	32	35
Dochody ludności	22	22

Z szczegółowych zadań wynikających z planu, wymienić należy, ze względu na ich znaczenie dla struktury gospodarki, zadania przemysłu, określone przez W. Stophę następująco:⁶

- a) rozbudowa i stabilizacja gospodarki energetycznej;
- b) rozszerzenie bazy surowcowej oraz rozpoznanie i lepsze wykorzystywanie krajowych surowców;
- c) preferowanie produkcji części składowych wyrobów finalnych oraz części zamiennych.

Z programem powyższym łączą się także zadania inwestycyjne w przemyśle, gdzie ponad 30% funduszy inwestycyjnych przeznaczają się na inwestycje związane z wydobyciem węgla i produkcją energii.

Przedstawiony program gospodarczy nie będzie łatwy do wykonania, zwłaszcza że wzrost będzie można osiągnąć wyłącznie przez zwiększenie wydajności pracy wobec braku sił roboczych. Plan jako całość zmierza do konsolidacji gospodarki za cenę słabszego wzrostu gospodarczego. Mówiąc o słabszym rozwoju gospodar-

⁶ W. Stoph, przemówienie w Izbie Ludowej; cyt. za „Die Wirtschaft”, nr 51-52/1971.

czym musimy jednocześnie pamiętać, że pomimo trudności, o których powyżej była mowa, gospodarka NRD dokonała w ostatnim dziesięcioleciu ogromnego postępu, że należy dzisiaj do czołowej grupy dziesięciu krajów o największym potencjale gospodarczym.

Tadeusz Krajczycki

ROLA F. J. STRAUSSA W ŻYCIU POLITYCZNYM NRF

W 23-letniej historii Niemieckiej Republiki Federalnej, wśród czołowych postaci życia politycznego, określone miejsce zajmuje Franz Josef Strauss. Uważany jest nawet za jedną z największych indywidualności politycznych w Niemczech zachodnich. F. J. Strauss zasługuje na uwagę nie tylko ze względu na swoje koncepcje, ale również ze względu na pewnego rodzaju oryginalność, która go wyróżnia z grona polityków zachodniemieckich, a nawet — zachodnioeuropejskich.

Głównym celem niniejszego artykułu jest przedstawienie kariery politycznej Straussa, z uwypukleniem momentów przełomowych, wykazanie pewnych prawidłowości w życiu społeczno-politycznym NRF, które nie tylko wynoszą na wyżyny polityków jego pokroju, ale co więcej — pozwalają im trwać i działać mimo afer, skandali, korupcji.

Chodzi nam nie tylko o przedstawienie pewnych faktów, ale i o ukazanie mechanizmów, czyli metod i taktyki działalności oraz walki politycznej specyficznej dla F. J. Straussa. Powinno to stanowić ułatwienie przy analizie jego koncepcji, głównie integracyjnych, tak popularnych z racji jego licznych publikacji.

1. ZARYS ŻYCIORYSU I POCZĄTKI KARIERY POLITYCZNEJ F. J. STRAUSSA

F. J. Strauss urodził się 6 września 1915 r. w Monachium, w rodzinie rzeźnika pochodzącego z Frankonii. Po ukończeniu gimnazjum, studiował na uniwersytecie monachijskim historię, filologię klasyczną i ekonomię. W 1939 r. zdał pierwszy, a w 1940 drugi egzamin państwowy i to nawet z wyróżnieniem, co rokowało mu karierę naukową. Zdobył więc solidne podstawy teoretyczne. W latach 1937 - 1939 był członkiem organizacji studenckiej Narodowosocjalistyczny Korpus Samochodowy.

Po powołaniu do wojska bierze udział w działaniach wojennych na terenie Francji i Związku Radzieckiego. Jako artylerzysta walczył m. in. pod Stalingradem. Podczas zimy 1943 r. na froncie radziecko-niemieckim odmroził nogi i został przeniesiony w stopniu porucznika (*Oberleutnanta*) na tyły, gdzie do 1945 r. był dowódcą sztabowej kompanii szkoły artylerii przeciwlotniczej w Bawarii.

W ostatnich dniach wojny Strauss został skierowany przez Amerykanów do obozu jeńców wojennych. Gdy amerykańskie władze wojskowe zaczęły tworzyć organa administracji okupacyjnej, zaferował swe usługi jako tłumacz języka angielskiego i otrzymał pracę w komendanturze wojskowej w Schongau. Wkrótce został zastępcą rady magistratu (*Wicelandratem*) Schongau, a wiosną 1946 r. awansował na radcę (*Landrata*). W 1948 r. wszedł w skład Rady Gospodarczej (utworzonej w celu ekonomicznego scalenia strefy amerykańskiej i angielskiej). W 1946 r. został kierownikiem Urzędu do Spraw Młodzieży w bawarskim Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Wcześniej pracował także w bawarskim Ministerstwie Wyznań Religijnych.

Działalność polityczną rozpoczął F. J. Strauss niedługo po utworzeniu czterech